

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**M. Antonii Marsilii Colvmnae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XXXI. Nulla ex parte huic ipsi sententiæ quæ proximè comprobata
fuit, contraria argumenta aduersari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

- temus posse aliquid consuetudine licitum fieri, quod per se illicitum sit: nam uel si hoc argumento restituendi obligationem planè tolli contendimus; † non tamen credimus ullam prelato consuetudinem suffragari, quin si redditibus ecclesiasticis male utatur, in peccatū, & illud quidem grauissimum, incidat, propter quod & aliquando deponi illum debere Rom. Pontifices iusserunt, capitu. 3. de pecul. clerico. † sed longè aliam peccati, aliam restitutionis rationem esse compertissimum est, idque uel ex laicis licet prospicere, qui si contemptis pauperibus propriis abutantur rebus, peccant illi quidem, sed tamen ad restitutionem minimè tenentur. † Quod ipsum ex eo etiam maximè comprobatur, quod apud omnes exploratum est, pauperes, quibus intuitu orationis facta fuerit eleemosyna, etiam si non orent, non tamen ad restitutionem teneri, cum iam dominium eius, quod datum est, in ipsos trās latum fuerit, Ioan. Driedo. libr. 2. de liber. Christia. capi. 3. tom. 3.

A R G V M E N T V M.

Nulla ex parte huic ipsi sententia, qua proximè comprobata fuit, contraria argumenta aduersari.

R E R V M S V M M A E.

- 1 Beneficarij non ea ratione beneficia acceperunt, ut certa ratione fructus distribuerent, sed ut ipsorum arbitrio omnia essent permessa.
- 2 Sanctorum Patrum dicta hac in re, aut hyperbolem, aut adnotationem continent.
- 3 Pium ac rationabile est egentibus subuenire.
- 4 Diuites dispensatores à Deo constituuntur.
- 5 Nugas in ore Sacerdotum sacrilegium esse, per hyperbolem dictum.

Quo-

- 6 Quomodo intelligatur, Deum in pauperibus defraudari.
- 7 Preceptum de actu virtutis, intelligitur prout cadit virtus in actu.
- 8 Precepta affirmatiua resoluuntur in promptitudinem voluntatis, nec minus laycos, quàm clericos comprehendunt, nu. 9. debit. eque requiruntur circumstantia, nu. 10.
- 11 Eodem iure censet clericos, & laycos. D. Thom. quantum ad restitutionem attinet.
- 12 Non omnia, quæ ab Apostolis seruata sunt, diuini iuris vim habent.
- 13 Precepta aliqua Apostolorum immutata.
- 14 Potest Sum. Pont. in multis dispensare, quæ in epistolis Pauli continentur.
- 15 Papa dispensat cum bigamo, licet Paulus vetuerit illum ad sacros Ordines.
- 16 Ecclesiastica constitutiones ex tempore mutationem accipiunt.
- 17 Non pugnaret hæc, quòd constitutiones humane sint, diuino tamen iure parere illis teneamur.
- 18 Non rectè à traditionibus Apostolorum ad nostra in re hac argumentum sumi.
- 19 Tituli beneficiorum sunt iuris positini.
- 20 Decima diuino iure debentur, tamen quantitatem ecclesia statuit.
- 21 Diuisio non iminuat dominij formam, quando id expresse actum est: secus si contrarium actum sit.
- 22 Diuisionem rixarum tollendarum causa institutam.
- 23 Diuisio, emptionis vicem obtinere solet.
- 24 Et si ecclesia. fitorum reddituum dominium ad beneficiarios non pertineret, ut restituere tenerentur, probandum esset dominium pauperum, uel preceptum aliquod legis coactiua.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

VIDE TUR iam mihi nostra hæc opinio tam claris rationibus esse cõfirmata, vt nihil aliud iam reliquum sit, nisi vt ad illa argumenta accuratè respondeamus, quæ paulò ante pro cõtraria sententia adduximus. † Ad primum argumentum respondeo, falsum esse id, quod, vt clarum, ponebatur, ea lege beneficiarios accipere bona ecclesiastica, vt certa ratione distribuere illa tenerentur. Etenim à nobis iam dictum est, sæpiusque repetitum, totam hanc distributionē, beneficiariorum ipsorum arbitrio permissam esse; atque ijs quoque temporibus, quibus quatuor partium diuisio seruabatur, partes illas tamen fuisse incertas, ac prælatorum arbitrium tunc quoque maximè ualuisse. Nec sanè reclamant Sãctorum Patrum autoritates, quæ nobis obieiebantur. † Partim enim hyperbolem continēt, ut quod ex Hieronymo traditur in d. cap. quoniam quicquid. 12. quæst. 2. Si tamen Hieronymus uspiam dixit. Quemadmodum & illud, Nemo proprium dicat, nudi calceus est, quem diues custodit. Quod & D. Thom. animaduertit, 2. 2. quæst. 32. argumen. 5. ad secundum, & quæst. 185. argumen. 7. in primo argumēto. Partim uerò continent admonitionem. † neque enim negari potest quin pium, ac rationabile sit, modeste, temperateque uiuentem egentibus subuenire, ac bona a Deo tradita (ita enim uere dici potest) sedulo, ac pro cuiusque meritis liberaliter distribuere; quod ipsum tamen, non de solis clericis, sed & de alijs omnibus dici potest. † Si quidem omnes homines, quos ditat Deus, dispensatores constituit; dominicæ facultatis, ita ut creditæ illi potius diuitiæ, quàm concessæ videantur, ut rectè Caietanus etiam sensit, 2. 2. quæst. 118 arg.

arg. quarto, ad secundum: cuius uerba hìc adscripsisse non ab re futurum existimaui. Nam secundū doctrinam, inquit, *Sanctorum, diuitia superflua non sunt diuiti, nisi ut dispensatori concessa, ut bona dispensationis meritum habeat: Vnde Ambros. serm. 82. Sed recordare, inquit, ò homo, qui est, qui largitus est tibi; te ipsum, qui sis, in memoriam reuoca. Seruus es Dei, & dispensatio tibi commissa est dominica facultatis. Et paulò inferius, Nec existimes quòd omnia uentri, & delictijs tuis terra producat: qua in manibus habes commissa tibi*

5 *magis, quàm concessa.* † Sic & alibi idem Hieronymus pro hyperbolem dixit, nugas in ore Sacerdotum sacrilegium esse, quod a D. Thom. obseruatum est. 2. 2. quæst. 99. argu.

6 tertio ad tertium. † Quatenus uerò dicebatur, Deum Opt. Max. in pauperibus defraudari, si decimæ clericis non soluantur: responderi rectè potest, primò quidem, hoc referri ad priora illa tempora, quibus omnia erant communia, propterea non ex hoc effici, ut clericis teneantur ad restitutionem, quamuis decimas pauperibus non fuerint elargiti: uerè enim defraudantur pauperes, si clericis decimæ non soluantur, quia non poterunt clerici decimas sibi antea non solutas pro ulla parte in pauperes erogare: solutas uerò poterunt, sed quòd facere id teneantur, & ita quidè teneantur, ut nisi id fecerint, obligentur ad restitutionem nulla lege probari potest: imò enim omnia, quæ clericis præstantur, ipsorum arbitrio permissa sunt, nec certam earum rerum partem præstare tenentur, sed quòd ipsi congruum ex loco, tempore, & personis iudicabunt: † præceptum enim de actu uirtutis, intelligitur prout cadit uirtus in actu, ut per D. Thom. 2. 2. q. 32. argum. 5. Itaque non possunt clerici obligari ad restitutionem, cum nihil certum sit, quod uel præstare antea debuerint, aut mox restituere teneantur. At negari non potest, inquires, quin præceptum hoc sit beneficiariis, ut pauperibus subueniāt. Est

ita

ita sanè, sed præceptum illud tamen ita accipiendum est, ut pròpti sint beneficiarij, quoties tulerit occasio, pauperum necessitati subuenire. sic enim post Augustinum docuit D. Thom. in quodlib. sexto. argum. 12. ad primum
 8 & ad secundum, † nimirum præcepta hæc affirmatiua resolui in promptitudinem voluntatis. Quare, quod dicitur (gratia exempli) teneri vnumquemque petenti tunicam dare, Matth. 5. non alio sensu intelligendum est, quàm, vt cum vsus euenerit, pauperibus uestitus suppeditetur. Porro autem consilij potius hæc sunt, quàm præcepti, nisi quatenus præcipitur nobis animo simus præparati, ut. Ideoq; D. Thom. dicebat d. quodlib. d. 6. argu. 12. ad secundum,
 9 † hæc habere vim præcepti quantum ad animi præparationem, nec minus laycos, quàm clericos comprehendere. † Illudque in primis requiritur, ut debitæ concurrant circumstantiæ. Idem D. Thom. 2. 2. quæst. 32. argumen. 6.
 10 † Sed fac præceptum esse, & non consilium, nihil tamen hoc ad restituendi obligationem momèti habet, cum neque layci restituere teneantur, quos tamen eodem iure censerit uisus est sentire D. Thom. d. quodlib. 6. argum. 12. & d. quæst. 32. argum. 6. quo loci quærens, an peccent clerici pauperibus superflua non erogantes, utitur auctoritate illa Luc. 11. Quod superest, date eleemosynam. quæ cum verbis generalibus cõcipiatur, non clericos tantum, sed & laycos complectitur. Quare sicut layci rebus suis abutentes, non tenentur ad restitutionem, nec propterea fures dici possunt; satis ex hoc intelligitur, non rectè sentire illos qui existimant toties clericos furti se alligare, quoties, quæ Christi, & pauperum sunt, in prophanos vsus conuertunt.

Ad secundum argumentum, dum nobis Apostolorum exemplum obijciebatur, respondetur ualere hoc quidem apud eos, qui euangelicâ perfectionem student imitari,
 atque

- atque humanis à curis omnibus se se exoluere: sed quan-
- 22 tum ad quæstionem nostram, parum obstare: † quando-
quidem non omnia, quæ ab Apostolis seruata sunt, diuini
iuris uim habent. Nam licet omnino obligent, quæ Apo-
stoli ipsi diuino Spiritu dictante tradiderunt, non tamen
immutabilia sunt, ut quæ uel Dominus ipse mādauit dum
inter homines ageret, uel eius iussu, atque illius ipsius no-
mine sunt promulgata. Quæ omni eam obtinent firmita-
tem, ut nulla sit in terris potestas, quæ illa ualeat dissolue-
re, ut docet D. Bernardus in tracta. de præcep. & dispensa.
- 13 † Posse uerò illa mutari, quæ Christi nomine non sunt
promulgata, facile uel ex eo comprobatur, quòd uidemus
hodie cum gratiarum actione citra peccatum comedi suf-
focatum, & sanguinem, licet Apostolorum synodo expres-
sim id fuisset interdictum, act. capit. 15. Etenim præceptū
illud non diuini, sed Apostolici humanique iuris fuit,
quod ab ecclesia postmodum, cum uitandæ heresis gra-
tia, tum alijs etiā de causis remissum fuit, ut apud omnes
diuini iuris professores in confesso est, atque inter cæte-
ros Francif. Victoriensis animaduertit in relect. sua, de tē-
- 14 peran. † Atque idem in tract. de potesta. Papæ, & con-
cil. tradit Sum. Pontificem posse in multis dispensare, quæ
uel in Epistolis Pauli continentur: quod & apud alios in-
- 15 terpreses receptissimum est. † Itaque, licet Apostolus ue-
tuerit bigamum ad sacros Ordines assumi, potest tamen
Sum. Pont. cum illo dispensare, D. Thom. quodlibe. quar-
to, argumento, 13. & in quarto. dist. 27. quæst. tertia. Scot.
in quarto, dist. 17. quæst. 1. argumen. 1. B. Anton. in Sum.
3. par. titu. 28. cap. 3. Docto. post gl. in capitu. super eo, de
bigam. Atque hæc sententia frequentiori calculo appro-
batur, ut fatetur Ioan. Montagine. tracta. de bigam. q. 7.
- 16 † Quin & ecclesiasticæ constitutiones mutationem ex tē-
pore accipiunt, quamuis illæ quoque dictante Spiritu san-
cto

cto æditæ fuerint. Etenim diuinę sunt quidem ac sanctę
 ratione finis, inspectaque potestate dirigentis, & afflantis
 Dei: verum quia ea potestas homini tributa est, à quo illę
 postmodum emanant, propterea etiam humanę constitu-
 17 tiones uerè dici possunt. † Nec pugnant hæc, quòd diuino
 iure parere illis teneamur, & tamen illæ humanę sint. Si-
 quidem homini harum constitutionum auctori diuina iu-
 ra parere præcipiunt. D. Thom. quodlibe. quarto. quæst. 13
 Naclan. Clugren Episcopus in explicatione, quòd sit ius,
 diuinu n. & Franc. Vargas. in tract. de iurisdictione. Epi-
 18 scoporum, axioma. 10. † Quod cum ita se habeat, cum-
 que iam demonstratum sit, Apostolorum traditiones mu-
 tari posse, satis hinc colligitur, non rectè illos argumenta-
 ri, qui quod traditionibus Apostolorum continebatur de
 redditibus dispensandis, ad nostra hæc tempora necessa-
 riò referri debere existimant. Mutari enim hæc potuerunt,
 uereque mutata sunt, ut ex ijs, quæ supra copiose adduxi-
 19 mus, licet facilè perspicere. † Atq; idcirco non sine ratio-
 ne nostri interpretes, beneficiorum titulos positiui iuris
 esse censuerunt. Panorm. in c. constitutus. de relig. domi.
 Ioan. de Selua tract. de benefi. par. prima, quæstione, quar-
 20 ta. † De decimis idem ferme dici potest, quæ uel si diui-
 no iure debeantur, capitu. tua nobis, capi. cum sit, de de-
 cim. cap. placuit, 16. quæst. 1. cap. reuertimini, cap. decime
 & quæst. 7. cap. decimas, & cap. quicumque. Innoc. in capit.
 primo, de decim. Io. And. eod. tit. in 6. in glo. secunda ta-
 men iuris positiui magis sunt, cum sola ecclesia statuat
 quantam portionem illarum nomine soluere necesse
 sit, ut post alios tradit Petrus Belluca in specu. princi-
 pum, rub. 13. §. tractemus. siquidem hoc ipsum nouo Te-
 stamento cautum minimè reperitur, D. Thom. quodlibe.
 secundo, argumento octauo. & quodlib. 6. argumen. 10.
 & 2. 2. quæst. 87. argu. primo. Sicque & in decimis muta-
 tio

- tio potuit contingere. Ad illud uerò, quod dicebatur nō potuisse bonorum ecclesiasticorum diuisionem, aut beneficiorum erectionem eam dominij formam mutare, quæ
- 21 tempore Apostolorum erat: Respondeo, tunc non fieri hanc mutationem, cum id expresse agitur ne fiat. Verum in beneficiorum diuisione actum est, ut dominij pariter fieret mutatio, utque beneficiarij de portione illis assignata liberè possent disponere. Huc enim præcipuè spectat diuisio, ut quod cōmune antea fuisset, proprium efficiatur: quod fieri non posset, si eadem dominij ratio maneret.
- 22 † Nec sanè rixarum tolleretur occasio, qua potissimum gratia institutam esse diuisionem, nemo est, quem prætereat, l. fin. ff. com. diui. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. 2. Rixabatur fortè clerus, dissidijsque tota distributionis ratio subuertebatur, deserebatur fabrica ecclesiæ, ornamenta negligebantur, non beneficiario cordi erant pauperes, cum is plus sibi fuisse opus, quàm uere fuisset semper posset affirmare. Quo circa diuisio facta est, quæ his dissidias finem imponeret. Itaque hac diuisione mutari dominia
- 23 necesse fuit, quod ut plurimum diuisio facit: † quæ propterea emptionis uicem dicitur obtinere, ut Antoninus rescripsit in l. prima. C. commu. utriu. iudi. Hæc quo ad secundum argumentum.

In confutatione tertij argumenti, dum dicebatur, beneficiarios ecclesiasticorum reddituum dominos esse; nihil necesse est hoc tempore commorari, ut & supra admonimus, cum hæc ipsa positio iam multis argumentis fuerit labefactata, ac contraria positio confirmata, nempe ad solos beneficiarios ecclesiasticorum reddituum dominium pertinere. † Ar uel si maximè non pertineret, non satis tamen hoc est, ut propterea debeamus concedere, fieri debere restitutionem, cum illud insuper probandum esset, pauperes, aliosve dominos esse, quibus restitutio fie

ri debent: uel præceptum saltem extare aliquod legis (ut uocant) coactiuæ, quæ certam reddituum rationem illis assignaret, uel denique beneficiarios non simpliciter, sed ea lege hosce redditus accepisse, ut certa ratione illos distribuerent, sibi uerò nullo modo retinere possent. Quæ omnia a ueritate prorsus esse aliena, ex his, quæ hæctenus diximus, liquido constare potest.

A R G V M E N T V M.

Utrum clerici sororibus, cæterisue consanguineis, ex redditibus ecclesiasticis dotes præstare ualeant.

R E R V M S V M M A E.

- 1 Dos inter necessaria computari potest.
- 2 Mulieres, ut facilius nubere possent, dotes constitutæ sunt, atque inde dotium fauor effluxerit.
- Ab.* 3 Qui suos deserit, infideli deterior est.
- 4 Dos succedit loco alimentorum.
- 5 Beneficiarij propinquos alere non modo possunt, sed etiam tenentur quando sunt pauperes.
- 6 Paternaturalis cogitur alere filiam, & idcirco illam dotare.
- Ab.* 7 Beneficiarij possunt ex fructibus beneficiorum dotes consanguineis præstare, & hæc communis est sententia, numero. 8.
- Ab.* 9 Simoniaca pactio non est, si quis promittat tertiam partem fructuum beneficiorum suorum tam collatorum, quam conferendorum pro dote sue sororis.
- 10 Fructus bonorum ecclesiasticorum censentur quid profanum.
- 11 Legatum factum pauperibus, intelligitur de pauperibus, qui sunt in parochia ipsius testatoris.

R Diligere